

KUTSESTANDARD

Hambaraviassistent, tase 5

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid. Kutsestandardeid kasutatakse õppekavade koostamiseks ja kutse andmiseks.

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Hambaraviassistent, tase 5	5

A-osa KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus

Hambaraviassistent on suutervishoiu töötaja, kes abistab hambaarsti ja/või suuhügienisti vastavalt iga tööetapi iseloomule, sh neljakäetöö meetodil, saavutamaks optimaalset ravitulemust.

Hambaraviassistenti töö eesmärk on osaleda aktiivselt hambaravi meeskonna liikmena kvaliteetse suutervishoiuteenuse tagamisel. Olulisel kohal on hügieeni-, anti- ja aseptika nõuete järgimine. Hambaraviassistent on võimeline iseseisvalt ja korrektselt täitma hambaarsti poolt delegeeritud ülesandeid nagu erinevate sihtgruppide nõustamine ja vajadusel sekkuma suutervislikesse tegevustesse.

A.2 Tööosad

A.2.1 Patsiendi nõustamine suutervise küsimustes

1. Individuaalnõustamine.
2. Grupinõustamine.

A.2.2 Meditsiiniseadmete ja instrumentide ettevalmistamine, hooldamine ja kasutamine

1. Isikliku, hambaraviruumi ja töökeskkonna hügieeni nõuete järgimine.
2. Hambaravis kasutatavate meditsiiniseadmete ja instrumentide hügieeni nõuete järgimine.
3. Meditsiiniseadmete ettevalmistamine.
4. Protseduuri-/operatsioonijärgne patsiendi ja tööruumi korrastamine.
5. Hambaravis kasutatavate meditsiiniseadmete ja instrumentide hooldamine.
6. Hambaravis kasutatavate meditsiiniseadmete ja muude seadmete töökorras oleku jälgimine.

A.2.3 Hambaravikabineti varustamine materjalidega

1. Hambaravi töövahendite ja materjalide tellimine ning nende olemasolu tagamine.
2. Töövahendite ja materjalide ladustamine.

A.2.4 Hambaarsti assisteerimine raviprotseduuride tegemisel

1. Patsiendi ettevalmistamine raviprotseduuriks.
2. Kliinilise teabe kogumine.
3. Kliiniliste leidude registreerimine, kliiniliste fotode tegemine.
4. Neljakäe meetodi kasutamine.

A.2.5 Hambaarsti assisteerimine parodontoloogia valdkonnas

1. Neljakäe meetodi kasutamine parodontoloogilise ravitöö protsessis.
2. Mikrobioloogiliste külvide võtmine ja süljeuuringute tegemine.

A.2.6 Hambaarsti assisteerimine restauratiivses ja proteetilises hambaravis

1. Neljakäe meetodi kasutamine restauratiivsete ja proteetiliste protseduuride tegemisel.
2. Diagnostiliste jäljendite võtmine.
3. Kapede ja kontrollmudelite valmistamine.

4. Mudelite töötlemine ja arhiveerimine.

A.2.7 Hambaarsti assisteerimine karioloogia ja endodontia valdkonnas

1. Neljakäe meetodi kasutamine karioloogiliste ja endodontiliste protseduuride tegemisel.
2. Mikrobioloogiliste külvide võtmine ja süljeuuringute tegemine.

A.2.8 Menetlused pea- ja kaelapiirkonna radioloogias

1. Patsiendi ettevalmistamine.
2. Pea- ja kaelapiirkonna röntgenülesvõtete tegemine.
3. Radioloogilise uuringu tulemuste arhiveerimine.

Valitavad tööosad

A.2.9 Hambaarsti ja/või näo-lõualuude kirurgi assisteerimine kirurgia valdkonnas

1. Patsiendi ja operatsioonivälja ettevalmistamine.
2. Neljakäe meetodi kasutamine operatsioonide tegemisel.

A.2.10 Menetlused ortodontias ja ortodondi assisteerimine

1. Neljakäe meetodi kasutamine ortodontiliste protseduuride tegemisel.
2. Jäljendite võtmine.
3. Ortodontiliste mudelite valamine.
4. Ortodontiliste mudelite töötlemine ja arhiveerimine.

A.2.11 Hambaarsti assisteerimine mikroskoobi kasutamisel

1. Patsiendi ettevalmistamine.
2. Neljakäe meetodi kasutamine mikroskoobiga protseduuride tegemisel.

A.3 Töö keskkond ja eripära

Hambaraviassistent töötab hambaravi kabinetis, mis koos vastava sisustusega peab tagama nii patsiendile kui personalile turvalise keskkonna. Töös võib esineda erinevaid tervist kahjustavaid faktoreid (näit sundasend, rutiinsed liigutused, keemilised, bioloogilised jt ohutegurid).

A.4 Töövahendid

Hambaravis ja sterilisatsioonis kasutatavad töövahendid, spetsiifilised seadmed ning käsiinstrumendid ning a- ja antiseptikavahendid.

A.5 Tööks vajalikud isikuomadused

Hambaraviassistent on vaimselt ja füüsiliselt võimekas, sõbralik, teenindus- ja suhtlemisvalmis, täpne, korrektne, koostöö- ja vastutusvõimeline.

A.6 Kutsealane ettevalmistus

Hambaraviassistent on läbinud erialase vastava taseme kutseõppe õppekava.

A.7 Enamlevinud ametinimetused

Hambaraviassistent, hambaarsti abiline, hambaarsti abi, hambaarsti assistent.

B-osa **KOMPETENTSUSNÕUDED**

B.1 Kutse struktuur

Selle kutse taotlemisel tuleb tõendada kohustuslikud kompetentsid B.2.1 – B.2.8 ja läbivad kompetentsid B.2.12 – B.2.19. Lisaks on võimalik tõendada valitavaid kompetentse B.2.9 – B.2.11.

B.2 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENTSID

B.2.1 Patsiendi nõustamine suutervise küsimustes	EKR tase 5
Tegevusnäitajad: 1. loob patsiendiga kontakti, tutvub tema vajaduste, ootuste ja hetkeolukorraga; 2. küsitleb patsienti, koostab anamneesi ning selgitab välja patsiendi suutervist mõjutavad käitumuslikud harjumused, lähtudes erivajadustest või erihooldest vajavate patsientide probleemidest; 3. koostab suutervise olukorrast lähtuvalt individuaalse tegevusplaani; 4. viib läbi grupinõustamisi suutervise valdkonnas lähtuvalt kaasaegse meditsiini seisukohtadest.	
B.2.2 Meditsiiniseadmete ja instrumentide ettevalmistamine, hooldamine ja kasutamine	EKR tase 5
Tegevusnäitajad: 1. puhastab ja desinfitseerib tööpiirkonna; järgib isiklikke ja hambaraviruumi hügieeninõudeid (sh kätehügieen, tööriided, isikukaitsevahendid jm); 2. puhastab, desinfitseerib, komplekteerib ning vajadusel pakendab ja steriliseerib meditsiiniseadmed ja instrumendid, lähtudes kehtestatud nõuetest; 3. valmistab töökeskkonna ja raviseadmed ette patsiendi vastuvõtmiseks vastavalt raviplaanile (kirurgia, endodontia, parodontoloogia jm); 4. korrastab protseduuri või operatsiooni järgselt patsiendi ja protseduuri- või operatsiooniruumi; 5. hooldab hambaravis kasutatavaid meditsiiniseadmeid ja instrumente (sh roteeruvad instrumendid), lähtudes nende kasutus- ning hooldusjuhendist; 6. teritab käsiinstrumente lähtuvalt instrumendi eripärast; 7. jälgib hambaravis kasutatavate meditsiiniseadmete ja muude seadmete töökorras olekut; meditsiiniseadmete ja instrumentide kõrvalekallete või rikete tuvastamisel informeerib vastutavat isikut.	
B.2.3 Hambaravikabineti varustamine materjalidega	EKR tase 5
Tegevusnäitajad: 1. hindab hambaravi töövahendite ja materjalide laoseisu, tellib vajalikke materjale või edastab vastava informatsiooni valdkonna eest vastutavale isikule; 2. jälgib materjalide, töövahendite ja seadmete olemasolu ravikabinetis, planeerib ja tellib neid vastavalt vajadusele või edastab vastava informatsiooni valdkonna eest vastutavale isikule; 3. tellib materjali reaalsele vajadusele vastavalt, säästlikult ja efektiivselt; 4. võtab vastu saabunud materjalid ja töövahendid, kontrollib tellimust ning ladustab need, lähtudes kehtivast korrast; jälgib protsessi kulgu ja kehtivusaegadest kinnipidamist.	
B.2.4 Hambaarsti assisteerimine raviprotseduuride tegemisel	EKR tase 5
Tegevusnäitajad: 1. kontrollib patsiendi isikuandmeid ja valmistab patsiendi raviprotseduuriks ette; 2. selgitab välja süsteemsed kaasuvad haigused, allergiad ja kasutatavad ravimid, kahjulikud harjumused ja muud/võimalikud hambaravi teostamist mõjutavad tegurid; 3. registreerib hambaarsti poolt teostatud kliinilised leiud patsiendi kaardile (staatus, anamnees jne), kasutades korrektset erialaterminoloogiat; teeb suusiseseid ja suuväliseid kliinilisi fotosid, hoiustab need ettenähtud korrast; 4. osaleb ravitöö protsessis neljakäe meetodil, nt ulatab protsessihetkest lähtuvalt materjale, seadmeid, instrumente jm.	
B.2.5 Hambaarsti assisteerimine parodontoloogia valdkonnas	EKR tase 5
Tegevusnäitajad: 1. osaleb parodontoloogilise ravitöö protsessis neljakäe meetodil, nt ulatab protsessihetkest lähtuvalt materjale, seadmeid ja instrumente jm; 2. hambaarsti korraldusel võtab mikrobioloogilised külvid ja teeb sülje uuringuid; teeb ise või tellib laborist mikrofloora analüüsi.	
B.2.6 Hambaarsti assisteerimine restauratiivses ja proteetilises hambaravis	EKR tase 5
Tegevusnäitajad: 1. assisteerib hambaarsti neljakäetöö põhimõttel restauratiivsete ja proteetiliste protseduuride tegemisel (nt kofferdami paigaldamine);	

2. võtab diagnostilisi jäljendeid, lähtudes tööjuhendist; analüüsib jäljendit ja hindab selle sobivust ning langetab otsuse uue jäljendi võtmise kohta; 3. valmistab kaped ja kontrollmodelid, kasutades sobiva kvaliteediga materjale ja arvestades nende omadusi; 4. töötleb ja arhiveerib mudeleid, järgides seadusest tulenevaid nõudeid ja andmekaitse seadust.	
B.2.7 Hambaarsti assisteerimine karioloogias ja endodontia valdkonnas	EKR tase 5
Tegevusnäitajad: 1. assisteerib hambaarsti neljakäetöö põhimõttel karioloogiliste ja endodontiliste protseduuride tegemisel (nt kofferdami paigaldamine, instrumentide ja materjalide, sh lahuste ulatamine ja tagasivõtmine); 2. hambaarsti korraldusel võtab mikrobioloogilised külvid ja teeb sülje uuringuid; teeb ise või tellib laborist mikrofloora analüüsi.	
B.2.8 Menetlused pea- ja kaelapiirkonna radioloogias	EKR tase 5
Tegevusnäitajad: 1. nõustab patsienti ettevalmistamisel pea- ja kaelapiirkonna röntgenülesvõtete tegemiseks; kaitseb riskiorganid nõuetekohase kaitsevahendiga; 2. teeb pea- ja kaelapiirkonna röntgenülesvõtteid vastavalt saatekirjale, protokollile, tegevusjuhendile ja kiirgusohutusnõuetele; teavitab patsienti kiirgusohust; 3. markeerib ja edastab tehtud uuringu digitaalsesse arhiivi või tööjaama; salvestab ja arhiveerib radioloogilise uuringu tulemused kvaliteetselt, lähtudes kehtivatest nõuetest.	

VALITAVAD KOMPETENTSID

Kutse taotlemisel on lisaks võimalik tõendada valitavaid kompetentse B.2.9 – B.2.11.

B.2.9 Hambaarsti ja/või näo-lõualuude kirurgi assisteerimine kirurgia valdkonnas	EKR tase 6
Tegevusnäitajad: 1. valmistab ette patsiendi ja operatsioonivälja vastavalt operatsiooni iseloomule; 2. assisteerib hambaarsti/ näo-lõualuude kirurgi neljakäetöö põhimõttel protseduuride ja operatsioonide tegemisel (nt ulatab protsessihetkest lähtuvalt materjale, seadmeid, instrumente jm).	
B.2.10 Menetlused ortodontias ja ortodondi assisteerimine	EKR tase 5
Tegevusnäitajad: 1. assisteerib ortodonti neljakäetöö põhimõttel ortodontiliste protseduuride tegemisel (nt breketi traatide pealeasetamine, pingutamine, eemaldamine, liimijääkide eemaldamine jne); 2. lähtudes tööjuhendist võtab nõuetekohaseid jäljendeid; analüüsib jäljendit ja hindab selle sobivust; 3. valmistab ortodontilisi töömudelid ja/või kontrollmodelid, kasutades sobiva kvaliteediga materjale ja arvestades nende omadusi; 4. töötleb ja arhiveerib mudeleid, järgides andmekaitse seadust.	
B.2.11 Hambaarsti assisteerimine mikroskoobi kasutamisel	EKR tase 5
Tegevusnäitajad: 1. valmistab patisendi ette mikroskoobiga protseduuri läbiviimiseks; 2. assisteerib hambaarsti neljakäetöö põhimõttel mikroskoobiga protseduuride tegemisel.	

KUTSET LÄBIVAD KOMPETENTSID

B.2.12 Koostöö meeskonnas ja partneritega	EKR tase 5
Tegevusnäitajad: 1. suhtleb konstruktiivselt erinevates keskkondades, arvestab maailmavaadete ja arvamuste erisusi ning suhtub neisse sallivalt ja lugupidavalt; 2. kuulab teisi ja peab nendega nõu; 3. toetab teisi, märkab ja tunnustab nende panust; 4. kohandub meeskonnaga, toetab meeskonna tulemuslikku tegutsemist, aitab luua meeskonnavaimu.	
Hindamismeetod(id):	

Läbivaid kompetentse hinnatakse teiste kutsestandardis toodud kompetentside hindamise käigus.	
B.2.13 Klienditeenindus ja suhtlemine	EKR tase 5
Tegevusnäitajad: 1. loob head suhted klientide ja kolleegidega; 2. loob positiivse õhkkonna ning meeldiva esmamulje; kuulab vestluspartnerit ja esitab asjakohaseid küsimusi; 3. suhtleb professionaalselt erineva positsiooni, kultuuritausta ja maailmavaatega inimestega; valib asjakohase käitumis- ja väljendusviisi, vajadusel korrigeerib suhtlemisstiili; 4. hindab adekvaatselt suhtlemispartnerit ja -situatsiooni; 5. märkab ning arvestab kliendi vajadusi; 6. väljendab oma seisukoha kindlalt ja hinnanguvabalt, aktsepteerib enese ja teiste vajadusi; 7. käitub erinevates olukordades tasakaalukalt ja eesmärgipäraselt, sh pingelistes ja ohuolukordades; 8. tuleb toime negatiivse suhtumise ja nõudmistega ning säilitab kontrolli olukorra üle; 9. arvestab patsiendi erivajadusega ning valib sobiva käitumis- ja suhtlemisviisi, arvestades patsiendi vanuse, puude ja toimetulekuga.	
Hindamismeetod(id): Läbivaid kompetentse hinnatakse teiste kutsestandardis toodud kompetentside hindamise käigus.	
B.2.14 Teabe esitamine	EKR tase 5
Tegevusnäitajad: 1. räägib selgelt ja ladusalt; 2. esitab teavet arusaadavalt ja enesekindlalt ning oskab välja tuua olulise; 3. avaldab selgelt oma arvamust; 4. sõnastab esitatava teabe vastavalt sihtrühma vajadustele ja mõistmisvõimele; 5. arvestab sihtgrupi reaktsioone ja tagasisidet ning käitub vastavalt olukorrale.	
Hindamismeetod(id): Läbivaid kompetentse hinnatakse teiste kutsestandardis toodud kompetentside hindamise käigus.	
B.2.15 Juhiste ja reeglite järgimine	EKR tase 5
Tegevusnäitajad: 1. järgib oma töös kutsealaga seonduvaid õigusakte; arvestab organisatsioonis kehtestatud nõudeid; 2. järgib oma töös andmekaitseseadust ja konfidentsiaalsusnõudeid; 3. järgib tegevusjuhiseid ja standardeid; 4. lähtub oma töös tööohutus-, hügieeni- ja töötervishoiunõuetest ning kasutab isikukaitsevahendeid; järgib a- ja antiseptika- ning jäätmekäitlusnõudeid; 5. teeb selgeks oma tööülesanded, nende täitmiseks vajalikud kompetentsid ja enda rolli meeskonnas ja organisatsioonis; 6. tegutseb organisatsiooni mainet hoidvalt; 7. arvestab teemade ja asjaoludega, mis on seotud laiema töövaldkonna ja tegevuskeskkonnaga; 8. saabub tööle ja kohtumistele täpselt, peab kinni ajakavast.	
Hindamismeetod(id): Läbivaid kompetentse hinnatakse teiste kutsestandardis toodud kompetentside hindamise käigus.	
B.2.16 Väärtustest lähtumine ja põhimõtete järgimine	EKR tase 5
Tegevusnäitajad: 1. järgib eetilisi tõekspidamisi ja väärtusi ning tegutseb nendele vastavalt; 2. peab kinni ühistest reeglitest ja kokkulepitud põhimõtetest; 3. võtab vastutuse oma käitumise ja selle tagajärgede eest.	
Hindamismeetod(id): Läbivaid kompetentse hinnatakse teiste kutsestandardis toodud kompetentside hindamise käigus.	
B.2.17 Õppimine ja enesearendamine	EKR tase 5
Tegevusnäitajad: 1. täiendab ja arendab pidevalt oma erialateadmisi ja -oskusi nii oma töö kitsama eripära kui ka eriala üldiste arengute lõikes; 2. on motiveeritud õppima, huvitub iseenda ja eriala/valdkonna arengust;	

3. seab enesearendamisele eesmärgid ja arendab ennast sihipäraselt; 4. on aktiivne õppija, kes oskab uut teavet seostada varasema kogemusega ning on huvitatud omandama uusi töövõtteid ja –meetodeid; 5. kogub, süstematiseerib ning kasutab tööks ja enesearendamiseks vajalikku teavet; 6. õpib kogemustest, hindab, analüüsib ja korrigeerib oma tegevust; 7. rakendab omandatud teadmised ja oskused asjakohaselt.	
Hindamismeetod(id): Läbivaid kompetentse hinnatakse teiste kutsestandardis toodud kompetentside hindamise käigus.	
B.2.18 Arvuti kasutamine ja keeleoskus	EKR tase 5
Tegevusnäitajad: 1. kasutab oma töös eesti keelt tasemel B2 ja vene keelt osaoskuste „Rääkimine“ ja „Mõistmine“ osas tasemel B1 (vt lisa 1 „Keelte oskustasemete kirjeldused“); kasutab korrektselt erialaterminoloogiat; 2. kasutab oma töös asjakohast hambaravialast tarkvara ja tarkvaraprogramme (näit ravihaldusprogramme); kasutab oma töös arvutit vastavalt arvuti kasutamise oskuse baasmoodulitele „Arvuti põhitõed“, „Interneti põhitõed“, „Tekstitöötlus“, „Tabelitöötlus“ ning standardmoodulitele „Andmebaasid“, „IT-turvalisus“ ja „Koostöö internetis“ (vt lisa 2 „Arvuti kasutamise oskused“).	
Hindamismeetod(id): Läbivaid kompetentse hinnatakse teiste kutsestandardis toodud kompetentside hindamise käigus.	
B.2.19 Hambaraviassistent, tase 5 kutset läbiv kompetents	EKR tase 5
Tegevusnäitajad: 1. kasutab ergonoomilisi töövõtteid; 2. vajadusel annab esmaabi; 3. kasutab materjale ning vahendeid säästlikult ja efektiivselt; 4. jälgib oma töö kvaliteeti, lähtudes kvaliteedinõuetest; 5. dokumenteerib oma töö, järgides asutusesiseseid reegleid.	
Hindamismeetod(id): Läbivaid kompetentse hinnatakse teiste kutsestandardis toodud kompetentside hindamise käigus.	

C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	23-28042016-5.2/2k
2. Kutsestandardi koostajad	Terje Altosaar, Eesti Suuhügienistide Liit Stanislav Liskmann, Eesti Hambaarstide Liit, Dental Art Hambakliinik Katrinn Toompuu, SA Tallinna Hambapolikliinik, Hambaraviõdede Seltsing Maarika Tõnts, Dental Art Hambakliinik Eva Vakra, Eesti Hambaarstide Liit, Hambakliinik Vagodont Marek Vink, Eesti Hambaarstide Liit
3. Kutsestandardi kinnitaja	Tervishoiu Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	1
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	28.04.2016
6. Kutsestandard kehtib kuni	27.04.2021
7. Kutsestandardi versiooni number	2
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	3251 Hambaraviõed ja hambaravi keskastme spetsialistid

9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	5
C.2 Kutsenimetus võõrkeeles	
Inglise keeles	Dental assistant, level 5
C.3 Lisad	
Lisa 1 Keelte oskustasemete kirjeldused	
Lisa 2 Arvuti kasutamise oskused	